

SV

SV

SV

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 23.3.2011
KOM(2011) 146 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET ,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH
REGIONKOMMITTÉN**

Reform av EU:s regler om statligt stöd avseende tjänster av allmänt ekonomiskt intresse

1. INLEDNING

Syftet med det här meddelandet är att få igång en politisk diskussion med berörda aktörer och andra institutioner om den kommande revideringen av det statliga stödpaketet om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (post-Altmark-paketet).

Paketet omfattar en rad åtgärder som antogs 2005, särskilt beslutet om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse¹ (nedan kallat *beslutet*) och rambestämmelserna om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse² (nedan kallade *rambestämmelserna*), i vilka kommissionen har klargjort tillämpningen av EUF-fördragets artiklar om statligt stöd (artiklarna 106 och 107) på ersättning för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Rambestämmelserna upphör att gälla i november 2011, och både rambestämmelserna och beslutet föreskriver en utvärdering av reglerna på grundval av ett omfattande samråd. Kommissionen inledde denna översyn redan 2008. Samtidigt med detta meddelande offentliggör kommissionens avdelningar en rapport som redogör för kommissionens praxis inom ramen för de nuvarande reglerna och de viktigaste frågor som samrådet väcker.

Översynen av paketet ska ses mot bakgrund av kommissionens mer övergripande politiska mål inom området allmännyttiga tjänster. I meddelandet *På väg mot en inre marknadsakt*³ åtog sig kommissionen (förslag nr 25) att senast 2011 anta ett meddelande och en rad åtgärder om tjänster av allmänt intresse, och framhöll att unionen och dess medlemsstater måste se till att allmännyttiga tjänster blir lättare att hantera på respektive nivå, att de styrs av tydliga finansieringsregler, att de är av högsta kvalitet och verkligen tillgängliga för alla.

2. ALLMÄNNYTTIGA TJÄNSTER I EU:S ”ARKITEKTUR”

Allmännyttiga tjänster (i fördragen allmänt kallade ”tjänster av allmänt ekonomiskt intresse”) spelar en central roll för unionens gemensamma värden⁴. De främjar social och territoriell sammanhållning och människors välmående i hela EU och bidrar väsentligt till Europas ekonomiska utveckling. De spänner över allt från stora kommersiella tjänster (nätindustrier som posttjänster, energiförsörjning, elektroniska kommunikationstjänster eller kollektivtrafik) till ett brett spektrum av hälsovård och sociala tjänster⁵ (t.ex. vårdtjänster för äldre och funktionshindrade personer).

¹ Kommissionens beslut 2005/842/EG av den 28 november 2005 om tillämpningen av artikel 86.2 i EG-fördraget på statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, EUT L 312, 29.11.2005, s. 67.

² Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster, EUT C 297, 29.11.2005, s. 4.

³ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och regionkommittén. *På väg mot en inre marknadsakt. Att skapa en verkligt konkurrenskraftig social marknadsekonomi. Femtio förslag för att arbeta, driva företagsverksamhet och handel bättre tillsammans*, KOM(2010) 608 slutlig/2, 11.11.2010.

⁴ Artikel 1 i protokoll nr 26 till fördragen.

⁵ Se beskrivning av sociala tjänster av allmänt intresse i Meddelande från kommissionen - *Genomförande av gemenskapens Lissabonprogram - Sociala tjänster av allmänt intresse i Europeiska unionen*, KOM(2006), 177 slutlig, 26.4.2006.

I Lissabonfördraget erkänns de allmännyttiga tjänsternas viktiga roll och likaså deras mångfald i den europeiska samhällsmodellen. Detta dubbla tillvägagångssätt speglas i det nya protokoll 26 till fördragen, enligt vilket unionens gemensamma värden framför allt omfattar

”en hög nivå av kvalitet, säkerhet och överkomlighet, likabehandling samt främjande av allmän tillgång och användarnas rättigheter”

och

”nationella, regionala och lokala myndigheters [...] stora handlingsutrymme när det gäller att tillhandahålla, beställa och organisera tjänster av allmänt ekonomiskt intresse [...]”

Artikel 14 i EUF-fördraget bemyndigar såväl unionen som medlemsstaterna att, inom ramen för sina respektive befogenheter och kompetensområden,

”sörja för att sådana tjänster utförs på grundval av principer och villkor, särskilt ekonomiska och finansiella, som gör det möjligt för dem att fullgöra sina uppgifter”

och ger också Europaparlamentet och rådet en ny rättslig grund för att på grundval av ett förslag från kommissionen anta förordningar som fastställer dessa principer och villkor.

Det bör noteras i detta sammanhang att bestämmelserna i artikel 14 i EUF-fördraget inte påverkar tillämpningen av konkurrensreglerna på tjänster av allmänt ekonomiskt intresse⁶. Enligt artiklarna 106 och 107 i EUF-fördraget ska ersättning som myndigheter beviljar för tillhandahållande av en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse granskas med avseende på inslaget av statligt stöd, om inte de fyra kumulativa villkor som EG-domstolen fastställt i sin dom i målet *Altmark* är uppfyllda⁷. I det här meddelandet behandlas endast reformen av de regler om statligt stöd avseende tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som kommissionen har antagit i enlighet med artiklarna 106 och 107.

EU:s konkurrensregler är inte tillämpliga på alla regler av allmänt intresse, utan bara på dem som är av ”ekonomisk” karaktär, dvs. tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Detsamma gäller också sociala tjänster av allmänt intresse, som kan vara av både ekonomisk och icke-ekonomisk art. De omfattas av EU:s konkurrensregler endast om de faktiskt är ekonomiska till sin natur⁸. Dessutom föreskriver artikel 2 i protokoll 26 följande:

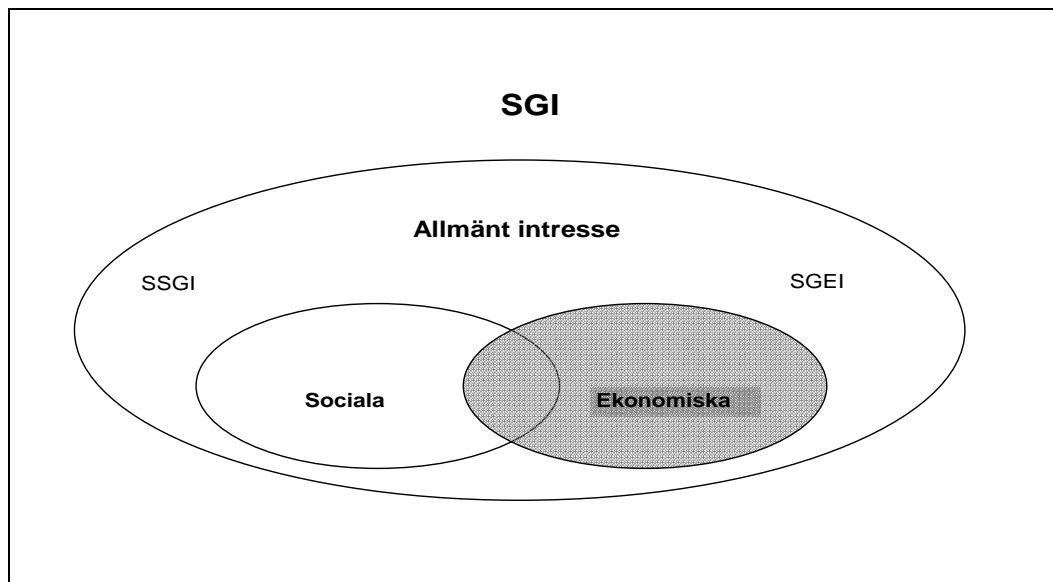
”Bestämmelserna i fördragen ska inte på något sätt påverka medlemsstaternas behörighet att tillhandahålla, beställa och organisera tjänster av allmänt intresse som inte är av ekonomisk art.”

⁶ Närmare bestämt utan att artikel 14 ”påverkar tillämpningen av ... artiklarna 93, 106 och 107...”. Därför bekräftar den tillämpningen av dessa bestämmelser i fråga om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och de åtgärder som vidtagits på grundval av dem.

⁷ Se kapitel 2 nedan.

⁸ I sitt meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén - *Med anknytning till meddelandet ”En inre marknad för framtidens Europa” Tjänster av allmänt intresse, däribland sociala tjänster av allmänt intresse – ett nytt europeiskt åtagande* (KOM(2007) 725 slutlig) konstaterade kommissionen följande: ”Icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse: Den här typen av tjänster, t.ex. traditionellt statliga åligganden som polis, domstolar och obligatoriska system för socialskydd lyder inte under några särskilda EG-rättsliga bestämmelser och omfattas inte heller av fördragets bestämmelser i fråga om den inre marknaden och konkurrens. Vissa aspekter på dessa tjänster kan falla under andra bestämmelser i fördraget, t.ex. principen om icke-diskriminering”.

Verksamheter som inte anses vara av ekonomisk art vid tillämpningen av konkurrensreglerna är t.ex. flygnavigationssäkerhet⁹ eller föroreningsövervakning¹⁰, eftersom dessa verksamheter hänger samman med utövandet av statliga befogenheter och statens fullgörande av sina skyldigheter gentemot befolkningen¹¹. Förvaltningen av obligatoriska socialförsäkringssystem som enbart har ett socialt syfte anses inte utgöra en ekonomisk verksamhet vid tillämpningen av konkurrensreglerna.¹²

Också de som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse omfattas av konkurrensregler i allmänhet och regler om statligt stöd i synnerhet endast om tillämpningen av dessa regler inte hindrar dem från att fullgöra sina uppgifter. Artikel 106.2 i EUF-fördraget föreskriver följande:

”Företag som anförtrots att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse eller som har karaktären av fiskala monopol ska vara underkastade reglerna i fördragen, särskilt konkurrensreglerna, i den mån tillämpningen av dessa regler inte rättsligt eller i praktiken hindrar att de särskilda uppgifter som tilldelats dem fullgörs.”

3. FINANSIERING AV ALLMÄNNYTTIGA TJÄNSTER OCH KONTROLL AV STATLIGT STÖD

En viktig aspekt när det gäller tillhandahållandet av allmännyttiga tjänster är den ersättning som myndigheterna kan behöva bevilja dem som fullgör dessa uppgifter. Den ekonomiska och finansiella krisen har accentuerat den här aspektens betydelse. Krisen har inte bara

⁹ Dom av den 19 januari 1994 i mål C-364/92, SAT Fluggesellschaft mot Eurocontrol, REG 1994, s. I-43.

¹⁰ Dom av den 23 februari 1993 i mål C-343/95, Diego Cali & Figli, REG 1997, s. I-1547.

¹¹ Bilden åskådliggör endast de olika koncepten och har inte till syfte att återge storleken på de ekonomiska respektive icke-ekonomiska sektorerna

¹² Mål C-159/91, Poucet och Oistre, REG 1993, s. I-637; mål C-218/00, Cisl och INAIL, REG 2002, s. I-691, punkterna 43–48; de förenade målen C-264/01, C-306/01, C-354/01 och C-355/01, AOK Bundesverband, REG 2004, s. I-2493, punkterna 51–55. Ordningen måste fungera enligt solidaritetsprincipen och erbjuda försäkringsförmåner som inte är beroende av hur stora bidrag som inbetalas. Domstolen har ansett att andra bestämmelser i fördraget (t.ex. inre marknadsregler) kan vara tillämpliga, se mål C-350/07, Kattner, REG 2009, s. I-1513.

påverkat många människor i hela EU och gjort dem mer beroende av allmännyttiga tjänster av hög kvalitet. Nu då många EU-medlemsstater bemödar sig om att minska underskottet i de offentliga finanserna har krisen medfört en ökad fokusering på de offentliga utgifternas ekonomiska effektivitet och behovet av att förbättra produktiviteten inom alla sektorer.

Artikel 106 i EUF-fördraget ger kommissionen i uppdrag att kontrollera att en sådan ersättning är förenlig med konkurrensreglerna.

All statlig finansiering av allmännyttiga tjänster som är av ekonomisk art ska dock inte betraktas som statligt stöd. Enligt domstolens dom i målet Altmark¹³ är det inte fråga om statligt stöd om 1) skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster är klart definierad, 2) parametrarna för att beräkna ersättningen är fastställda på ett objektivet och öppet sätt, 3) ersättningen för den allmännyttiga tjänsten enbart täcker kostnaderna och en rimlig vinst, och 4) företaget valts ut efter ett offentligt upphandlingsförfarande som gör det möjligt att välja den anbudsgivare som kan tillhandahålla dessa tjänster till den lägsta kostnaden för det allmänna, eller ersättningen fastställs på grundval av en undersökning av kostnaderna för ett genomsnittligt, välskött företag inom den berörda sektorn. Om något av dessa kumulativa villkor inte är uppfyllt kan det statliga ingripandet betraktas som statligt stöd och måste i princip anmälas till och bedömas av Europeiska kommissionen.

Såsom nämns ovan utgör artiklarna 106 och 107 i EUF-fördraget rättslig grund för kontrollen av statligt stöd i samband med ersättning för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse¹⁴. Det aktuella paketet, särskilt beslutet och rambestämmelserna, har klargjort tillämpningen av reglerna om statligt stöd på tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. I beslutet anges på vilka villkor ersättning till företag för allmännyttiga tjänster anses förenlig med reglerna om statligt stöd och inte behöver anmälas till kommissionen, medan rambestämmelserna anger på vilka villkor ersättning som inte omfattas av beslutet kan godkännas av kommissionen.

Sedan beslutet och rambestämmelserna trädde i kraft 2005 har de utgjort det viktigaste underlaget för kommissionens bedömning av ett stort antal statliga stödärenden som gällt tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Förutom beslutet och rambestämmelserna har flera sektorspecifika stödregler införts¹⁵.

Översynen av paketet är en del av kommissionens arbetsprogram för 2011¹⁶. Översynen nämndes också i ordförande José Barrosos brev som åtföljde hans tal inför Europaparlamentet om tillståndet i unionen¹⁷.

4. ÖVERSYN AV REGLERNA OM STATLIGT STÖD AVSEENDE TJÄNSTER AV ALLMÄNT EKONOMISKT INTRESSE

Det övergripande syftet med översynen av reglerna om statligt stöd som beviljas för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är att få dessa tjänster att bidra

¹³ Dom av den 24 juli 2003 i mål C-280/00, Altmark Trans GmbH och Regierungspräsidium Magdeburg mot Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, REG 2003, s. I-7747.

¹⁴ Artikler 14 i EUF-fördraget gäller utan att det påverkar tillämpningen av dessa bestämmelser.

¹⁵ Se bilagan till detta meddelande.

¹⁶ Bilaga 1 till meddelandet från kommissionen KOM(2010) 623, kommissionens arbetsprogram för 2011, 27.10.2010, s. 4.

¹⁷ Pressmeddelande Memo/10/393, ordförande José Barrosos brev till ledamöterna av Europaparlamentet, 7.9.2010.

mer till den ekonomiska återhämtningen i EU i vidare bemärkelse. Faktum är att medlemsstaterna måste garantera allmänheten vissa tjänster på överkomliga villkor (t.ex. sjukhus, utbildning och sociala tjänster men också kommunikationer, energi eller transporter). Nationella, regionala och lokala myndigheter ansvarar för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och har stor frihet att själva bestämma hur de tillhandahåller, ger i uppdrag att tillhandahålla och organiserar sådana tjänster. Samtidigt är en effektiv fördelning av offentliga medel för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse absolut nödvändigt för att garantera EU:s konkurrenskraft och den ekonomiska sammanhållningen mellan medlemsstaterna. Effektiva allmännyttiga tjänster av hög kvalitet främjar och stödjer tillväxt och sysselsättning i hela EU. Dessutom bidrar i synnerhet sociala tjänster till att lindra krisens sociala konsekvenser.

4.1. Resultatet av samrådet

I överensstämmelse med kraven i artikel 9 i beslutet och punkt i 25 i rambestämmelserna har kommissionen genomfört ett omfattande samråd och fått in synpunkter från medlemsstater och andra berörda aktörer om den praktiska tillämpningen av reglerna om statligt stöd på detta område:

- År 2008 och 2009 uppmanade kommissionen medlemsstaterna att rapportera om tillämpningen av det aktuella paketet. De rapporter som kommit in visar att medlemsstaterna generellt verkar välkomna paketet och den rättsliga förutsebarhet det fört med sig. I stället för att förespråka en fullständig omarbetning av paketet anser de flesta medlemsstater att vissa bestämmelser i paketet bör ändras för att det ska bli lättare att följa reglerna om statligt stöd på olika nivåer i den nationella förvaltningen.
- År 2010 inledde kommissionen ett offentligt samråd om tillämpningen av det aktuella paketet. Samrådet väckte intresse hos en mängd olika organisationer. Kommissionen har fått in över 100 svar sammanlagt. De synpunkter som förts fram är naturligtvis väldigt olika beroende på typen av berörd organisation och vilket slag av verksamhet den bedriver. Den allmänna tonen i inläggen harmonierar dock i stort med de ovannämnda rapporterna från medlemsstaterna.

Samtidigt med detta meddelande offentliggör kommissionens avdelningar en rapport som redogör för kommissionens praxis inom ramen för de nuvarande reglerna och de viktigaste frågor som samrådet väcker.

På det hela taget har samrådet bekräftat att de befintliga rättsliga instrumenten var ett nödvändigt och lämpligt svar mot bakgrund av domen i målet Altmark. Sedan de trädde i kraft har de tillämpats på ett stort antal statliga stödärenden. Samrådet har också visat att paketet inte alltid genomförts som det var tänkt inom vissa områden, t.ex. sociala tjänster. Orsaken kan vara bristande kännedom hos de berörda myndigheterna samt det befintliga paketets komplexitet.

Många berörda aktörer anser att de befintliga rättsliga instrumenten har lämnat ett positivt bidrag till det övergripande syftet att skapa rättslig förutsebarhet. Samtidigt visade samrådet emellertid också att det finns utrymme för förbättringar. Det finns framför allt ett behov av tydligare, enklare, effektivare och mer proportionella instrument för att säkerställa en lättare tillämpning av reglerna och därmed främja ett effektivare tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse till nytta för EU:s invånare.

4.2. Nyckelprinciper för reform

För att nå dessa mål överväger kommissionen att grunda den kommande reformen på två nyckelprinciper:

- *Förtydliganden*: Kommissionen bedömer om det är möjligt att ytterligare förtydliga vissa nyckelbegrepp som är relevanta för tillämpningen av reglerna om statligt stöd på tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Det kan bl.a. handla om att förtydliga reglernas räckvidd och villkoren för när kommissionen godkänner stöd för sådana tjänster¹⁸.
- *Diversifierade och proportionerliga åtgärder*: Kommissionen undersöker också olika sätt att erbjuda mer diversifierade och proportionerliga åtgärder i samband med tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Tanken är att kontrollen av statligt stöd ska anpassas till tjänsternas art och omfattning. Ett led i denna strategi skulle kunna vara att förenkla tillämpningen av reglerna för vissa typer av småskaliga allmännyttiga tjänster av lokal karaktär med begränsad påverkan på handeln mellan medlemsstaterna och för vissa typer av sociala tjänster. Samtidigt skulle kommissionen kunna ta större hänsyn till effektivitets- och konkurrensaspekter vid behandlingen av storskaliga kommersiella tjänster som har en tydlig EU-dimension¹⁹.

Syftet med reformen är således att säkerställa en tydlig, enkel och effektiv rättslig ram som gör det lättare för nationella, regionala och lokala myndigheter att följa reglerna samt att främja effektiva tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som bidrar till en smart, hållbar ekonomi för alla.

Reformen ligger helt i linje med det övergripande syftet med EU:s kontroll av statligt stöd, dvs. se till att medlemsstaterna endast genomför sådant statligt stöd som bidrar till ett mål av gemensamt intresse, är väl utformat och proportionerligt och inte snedvrider konkurrens och handel mellan medlemsstaterna.

4.2.1. Förtydliganden

Kommissionens avdelningar har på olika sätt försökt att förtydliga de regler om statligt stöd som är tillämpliga på tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Såsom nämnts ovan offentliggjorde kommissionens avdelningar år 2007 ett dokument med svar på ofta förekommande frågor. Dessutom lanserade kommissionens avdelningar år 2008 en interaktiv informationstjänst där intresserade aktörer direkt via nätet kan ställa relevanta frågor om de regler som gäller för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och få ett svar från den ansvariga kommissionsavdelningen.

De kunskaper och erfarenheter som förvärvats genom den interaktiva informationstjänsten och genom kommissionens beslutspraxis i olika ärenden hade gjorts tillgänglig i slutet av 2010 genom en uppdatering av de ofta förekommande frågorna från 2007.²⁰ Den uppdaterade vägledningen omfattar mer än 100 frågor kring många olika teman som rör tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Vägledningen förtydligar ytterligare ett antal nyckelbegrepp som är relevanta för tillämpningen av reglerna om statligt stöd på tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Bl.a. förtydligas reglernas räckvidd, villkoren för när kommissionen godkänner stöd

¹⁸ Se avsnitt 4.2 nedan.

¹⁹ Se avsnitt 4.3 nedan.

²⁰ SEK(2010) 1545 slutlig av den 7 december 2010.

för sådana tjänster och förhållandet mellan statligt stöd och reglerna för offentlig upphandling. Många frågor handlar om sociala tjänster, eftersom myndigheter och tjänsteleverantörer inom den sektorn ofta rapporterat om svårigheter med att tillämpa relevanta EU-reger. De berörda aktörerna har inte haft tillfälle att kommentera vägledningen inom ramen för samrådet om en reform av paketet.

Samrådsprocessen har i alla händelser belyst det faktum att osäkerheter och missförstånd, särskilt kring de nyckelbegrepp som ligger till grund för reglerna om statligt stöd för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, kan vara bidragande orsaker till att reglerna ibland tillämpas på fel sätt. Strävan efter större klarhet går längre än bestämmelserna i paketet och hänger också samman med verksamhetens art och frågan om en åtgärd omfattas av artikel 107 i EUF-fördraget överhuvudtaget. Frågor där berörda aktörer har begärt förtydliganden och där kommissionen överväger att ge ytterligare vägledning inkluderar bl.a. följande:

- Distinktionen mellan ekonomiska och icke-ekonomiska verksamheter enligt reglerna om statligt stöd och klassificeringen av vissa enheter som företag.
- Vilka begränsningar i reglerna om statligt stöd medlemsstaterna måste ta hänsyn till när de definierar en ekonomisk verksamhet som en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse.
- Under vilka förhållanden ersättning för vissa tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som tillhandahålls på lokal nivå påverkar handeln mellan medlemsstaterna och därmed omfattas av reglerna om statligt stöd.
- De krav som myndigheter måste uppfylla enligt reglerna om statligt stöd när de anförtror ett företag att tillhandahålla en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse.
- Under vilka förhållanden ersättning för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse inte omfattar statligt stöd därför att man valt den anbudsgivare som kan tillhandahålla dessa tjänster till den lägsta kostnaden för det allmänna eller därför att det pris som tas ut motsvarar det pris som ett effektivt och välskött företag tar ut.
- Hur man ska kunna öka konvergensen mellan tillämpningen av statligt stöd och reglerna för offentlig upphandling.
- Samspelet mellan reglerna i paketet och andra specifika regler om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

En del av de frågor som nämnts regleras direkt i EU:s primärrätt som den tolkats av domstolen (se t.ex. distinktionen mellan ekonomiska och icke-ekonomiska verksamheter). Kommissionens roll i det här sammanhanget är begränsad till att klarlägga hur den förstår och tillämpar bestämmelserna i fördraget. Inom ramen för dessa begränsningar kommer kommissionen att bedöma behovet av ytterligare klarlägganden av de nyckelbegrepp som sammanhänger med reglerna om statligt stöd för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse för att det ska bli lättare att tillämpa reglerna korrekt.

Dessutom kommer kommissionen att diskutera med medlemsstaterna hur man i praktiken ska kunna göra ytterligare klarlägganden på fältet till nytta för lokala aktörer och berörda parter.

4.2.2. Diversifierade och proportionerliga åtgärder

Det nuvarande paketet är på ett mer eller mindre enhetligt sätt tillämpligt på en mycket stor mängd olika sektorer och aktörer. Kommissionen avser att inom ramen för den kommande reformen göra en tydligare åtskillnad mellan olika typer av tjänster beroende på i vilken utsträckning statligt stöd inom dessa sektorer allvarligt riskerar att skapa snedvridning av konkurrensen på den inre marknaden.

4.2.2.1. Förenkling

Många allmännyttiga tjänster som tillhandahålls av lokalsamhällen är relativt småskaliga och påverkar därför handeln mellan medlemsstaterna endast i begränsad utsträckning. Också vissa typer av sociala tjänster har sina särdrag när det gäller finansieringsstruktur och syften. Ett sätt att gå in för en mer diversifierad strategi skulle därför kunna vara att förenkla tillämpningen av reglerna om statligt stöd för dessa typer av tjänster. Kommissionens allmänna strävan är att se till att den administrativa bördan för de berörda myndigheterna står i proportion till hur åtgärden påverkar konkurrensen på den inre marknaden. I det här sammanhanget kommer kommissionen att bedöma på vilka villkor och under vilka omständigheter vissa stöd kan betraktas som stöd av mindre betydelse,²¹ för vilka typer av tjänster och under vilka förhållanden det krävs en individuell anmälan av statligt stöd och om man bör ändra de tröskelvärden som avgör när det nuvarande beslutet om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska tillämpas.

4.2.2.2. Effektivitet i samband med storskalig kommersiell verksamhet som omfattar en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster

Kommissionen är fast besluten att underlätta tillämpningen av paketet om det är motiverat, men den kommer också att bemöda sig om att garantera allmännyttiga tjänster av hög kvalitet och effektiv fördelning av statliga medel för att därmed undvika snedvridning av konkurrensen på den inre marknaden så effektivt som möjligt. Detta är ett av de centrala syftena med reformen av paketet.

Kommissionen anser att risken för snedvridning av konkurrensen på den inre marknaden är särskilt stor inom sektorer som kännetecknas av storskalig kommersiell verksamhet med en tydlig EU-dimension där operatörer kan anförtros att tillhandahålla allmännyttiga tjänster. Inom vissa berörda sektorer, t.ex. transporter, telekom, energiförsörjning och posttjänster, beaktas denna risk dessutom i sektorspecifika regler²². Dessa sektorspecifika regler gäller antingen i stället för det allmänna beslutet och de allmänna rambestämmelserna om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (t.ex. transporter) eller tillsammans med dem (t.ex. posttjänster).

²¹ Kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 av den 15 december 2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse, EUT L 379, 28.12.2006, s. 5.

²² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 av den 23 oktober 2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70, EUT L 315, 3.12.2007, s. 1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/6/EG av den 20 februari 2008 om ändring av direktiv 97/67/EG beträffande fullständigt genomförande av gemenskapens inre marknad för posttjänster, EUT L 52, 27.2.2008, s. 3. Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktivet om samhällsomfattande tjänster).

Enligt det nuvarande paketet får ersättning som beviljats för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse täcka leverantörens kostnader och en rimlig vinstmarginal²³. I det nuvarande paketet beaktas dock inte hur kostnaderna för en leverantör av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ser sig vid en jämförelse med kostnaderna för ett välskött företag. En del av de kostnader som medlemsstaterna ersätter tjänsteleverantörer för kan således uppstå på grund av låg effektivitet. En sådan situation tenderar att snedvrider marknadernas funktion och i sista hand skada tjänsternas kvalitet och leda till att de inte tillhandahålls på ett effektivt sätt. Dessutom är den dåligt anpassad till det allmänna politiska målet att uppnå effektivitet i de offentliga utgifterna och en korrekt resursfördelning.

I samband med den aktuella översynen gör kommissionen därför en bedömning av i vilken mån man bör ta större hänsyn till effektivitet och kvalitet när man fattar beslut om att godkänna statliga stödåtgärder med hänsyn till tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Detta skulle också kunna inkludera åtgärder som syftar till att skapa tillräcklig insyn i de offentliga utgifterna för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse eller när det gäller att identifiera och definiera skyldigheter som sådana tjänster är förknippade med (samtidigt som man respekterar medlemsstaternas stora utrymme för skönsmässiga bedömningar i det här avseendet), samt åtgärder för att ta hänsyn till hur effektivt tillhandahållandet av en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse är under uppdragets hela löptid.

5. NÄSTA STEG

Man tänker sig för närvarande att genomföra ett samråd om det nya beslutet och de nya rambestämmelserna om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse med Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och medlemsstaterna samt berörda aktörer senast i juli 2011.

²³ Se artikel 5 i beslutet och avsnitt 2.4 i rambestämmelserna.

BILAGA – Rättsliga instrument tillämpliga på tjänster av allmänt ekonomiskt intresse per sektor

	2005 års rambestämmelser	2005 års beslut	Meddelanden om sektoriellt statligt stöd som innehåller bestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse	Relevant sektoriell lagstiftning som innehåller bestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse
Landtransporter	Ej tillämpliga, sektorn omfattas av art. 93 i EUF-fördraget	Ej tillämpligt, sektorn omfattas av art. 93 i EUF-fördraget	Riktlinjer om järnvägsföretag ²⁴	Förordning om kollektivtrafik på järnväg och väg ²⁵
Lufttransporter	Ej tillämpliga	Tillämpligt ²⁶	Riktlinjer för lufttransporter ²⁷ Statligt stöd inom luftfartssektorn ²⁸	Förordning om tillhandahållande av lufttrafik ²⁹ Direktivet om marktjänster ³⁰
Sjötransporter	Ej tillämpliga	Tillämpligt ³¹	Meddelande om fartygsförvaltare ³²	Cabotageförordningen ³⁵

²⁴ Meddelande C(2008) 184 från kommissionen - Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till järnvägsföretag, EUT C 13, 17.1.2008, s. 18413.

²⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 av den 23 oktober 2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 315/1 och (EEG) nr -13/70, EUT L 315, 3.12.2007, s. 1–13. Den här förordningen tillåter och undantar från anmälan ersättning som beviljats i enlighet med ett flertal krav, som vanligen omfattar ett krav på allmän upphandling.

²⁶ Företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse inom denna sektor kan omfattas av undantaget om de antingen håller sig inom de allmänna tröskelvärdena (en omsättning på 100 miljoner euro eller en ersättning på 30 miljoner euro) eller särskilda tröskelvärden baserade på antalet passagerare.

²⁷ Meddelande från kommissionen – Riktlinjer för finansiering av flygplatser och för statliga igångsättningsstöd för flygbolag med verksamhet på regionala flygplatser, EUT C 312, 9.12.2005, s. 1.

²⁸ Tillämpning av artiklarna 92 och 93 i EG-fördraget samt artikel 61 i EES-avtalet på statligt stöd inom luftfartssektorn, EGT C 350, 10.12.1994, s. 5–20.

²⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen, EUT L 293, 31.10.2008, s. 3–18.
³⁰ Rådets direktiv 96/67/EG av den 15 oktober 1996 om tillträde till marknaden för marktjänster på flygplatserna inom gemenskapen, EGT L 272, 25.10.1996, s. 36.

³¹ Företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse inom denna sektor kan omfattas av undantaget om de antingen håller sig inom de allmänna tröskelvärdena (en omsättning på 100 miljoner euro och en ersättning på 30 miljoner euro) eller särskilda tröskelvärden baserade på antalet passagerare.

³² Meddelande från kommissionen En vägledning om statligt stöd till fartygsförvaltare, EUT C 132, 11.6.2009, s. 6.

			Meddelande om höghastighetsvattenvägar ³³ Meddelande om sjötransporter ³⁴	
TV-sändningar	Ej tillämpliga, men det sektoriella meddelandet ³⁶ innehåller liknande principer	Tillämplig om villkoren i art. 2.1. a i beslutet är uppfyllda ³⁷	Meddelande om radio och TV i allmänhetens tjänst ³⁸	
Telekom bredband inkl.	Tillämpliga, jämte riktlinjer	Tillämpligt	Riktlinjer för snabb utbyggnad av bredbandsnät ³⁹	Ramdirektiv ⁴⁰ Direktivet om samhällsomfattande tjänster ⁴¹

³³ Kommissionens meddelande med riktlinjer för statligt stöd som kompletterar gemenskapsfinansieringen av höghastighetsvattenvägar i startfasen, EUT C 317, 12.12.2008, s. 10.

³⁴ Meddelande K(2004) 43 från kommissionen - Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till sjötransport, EUT C 13, 17.1.2004, s. 3.

³⁵ Rådets förordning (EEG) 3577/92 av den 7 december 1992 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage), EGT L 364, 12.12.1992, s. 7–10.

³⁶ Kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på radio och TV i allmänhetens tjänst, EUT C 257, 27.10.2009, s. 1–14. I meddelandet förklaras hur kommissionen tillämpar de grundläggande principerna i protokoll nr 29 om systemet för radio och TV i allmänhetens tjänst i medlemsstaterna, som fogats till EU- och EUF-fördraget.

³⁷ Såsom föreskrivs i punkt 19 i kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på radio och TV i allmänhetens tjänst, EUT C 257, 27.10.2009, s. 4.

³⁸ Kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på radio och TV i allmänhetens tjänst, EUT C 257, 27.10.2009, s. 1. Kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på radio och TV i allmänhetens tjänst, EGT C 320, 15.11.2001, s. 5.

³⁹ Meddelande från kommissionen, gemenskapens riktlinjer för tillämpning av reglerna för statligt stöd på snabb utbyggnad av bredbandsnät, EUT C 235, 30.9.2009, s. 7.

⁴⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, EGT L 108, 24.4.2002, s. 33–50.

⁴¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, EGT L 108, 24.4.2002, s. 51–77.

Post	Tillämpliga ⁴²	Tillämpligt, men i regel inte relevant på grund av de tröskelvärden som gäller		Tredje postdirektivet (fr.o.m 2011) ⁴³
Energi	Tillämpliga	Tillämpligt		Tredje energipaketet, som omfattar: Elmarknadsdirektivet ⁴⁴ Direktivet om marknaden för naturgas ⁴⁵
Hälsa	Tillämpliga	Tillämpligt på sjukhus oavsett tröskelvärden ⁴⁶		
Subventionerat boende	Tillämpliga	Tillämpligt oavsett tröskelvärden ⁴⁷		
Social omsorg	Tillämpliga	Tillämpligt		

⁴² Observera att enligt punkt 4 i rambestämmelserna ska de strängare reglerna i de sektorspecifika direktiven (som trädde i kraft 2011) följas.

⁴³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/6/EG av den 20 februari 2008 om ändring av direktiv 97/67/EG beträffande fullständigt genomförande av gemenskapens inre marknad för posttjänster, EUT L 52, 27.2.2008, s. 3.

⁴⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG, EUT L 211, 14.8.2009, s. 55.

⁴⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG, EUT L 211, 14.8.2009, s. 94.

⁴⁶ Artikel 2 b i beslutet.

⁴⁷ Artikel 2 b i beslutet.